

Любчич Анна Миколаївна
*к.ю.н., в.о. ученого секретаря
НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку
НАПрН України*

ЩОДО ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ТЕХНОПАРКІВ: ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Підтримка і стимулювання інноваційної діяльності держави є визначальною умовою інтеграції. В системі інноваційної інфраструктури головне і ключове місце лідера посідає технопарк як перший та найефективніший її суб'єкт. Він є сучасним інструментом для створення високотехнологічних продуктів, який дає відповідь на питання, пов'язані з залученням інвестицій. Такі парки існують по всьому світу, вони забезпечують пришвидшений розвиток країн.

Перший суб'єкт який повинен бути зацікавлений у розвитку та повноцінному функціонуванні технопарків – держава. Її зацікавленість в діяльності різного роду технопарків, проявляється, насамперед, у створенні дієвої нормативно-правової бази, наданні різного роду пільг та заохочень, упровадженні спеціальних режимів діяльності.

Країни та корпорації, що прагнуть стати світовими економічними лідерами, інвестують значні суми у наукові дослідження й розробки (далі – R&D). Серед країн, які інвестують найбільшу частку свого ВВП у R&D, з великим відривом лідирують Південна Корея — 4,3% та Ізраїль — 4,1%. Японія інвестує 3,6% ВВП, Австрія, Німеччина і Швейцарія — близько 3%. Тоді як Україна, для порівняння, вкладає у наукові розробки лише 0,2% свого і без того мізерного ВВП [1].

Західна Європа лідирує у впровадженні технологічних зон розвитку у формі технопарків. Підприємства, що займаються R&D у технологічних зонах, зазвичай звільнені від податку на землю, збору на інфраструктуру та від обов'язкового продажу коштів в іноземній валюті, які були отримані від реалізації продукції. Держави активно стимулюють розвиток таких зон капітальними інвестиціями. У Великій Британії, наприклад, частка державних витрат на будівництво, створення і розвиток інфраструктури технологічних зон становить близько 60%, у

Німеччині, Франції та Нідерландах – приблизно 75%, а в Бельгії – майже 100%. Яскравим прикладом стимулювання R&D у межах технологічних зон є Туреччина. На сьогодні в Туреччині функціонують 56 технологічних зон розвитку, ще 13 розпочнуть роботу найближчим часом. Щоб стимулювати компанії модернізувати виробництво, такі держави, як Бельгія, Данія, Люксембург, Нідерланди, Португалія та Фінляндія активно використовують прискорену амортизацію. У Канаді пришвидшена амортизація складає 100% вартості активу за рік — ця опція стає доступною для основних фондів, які використовуються більш ніж на 90% в R&D. У Південній Африці така преференція поширюється тільки на вироби або обладнання у галузі машинобудування, що використовуються для R&D. Ще один потужний стимул – державна підтримка інноваційних робочих місць. Наприклад, у Чехії надається фінансова підтримка у розмірі 9 000 доларів на одне нове робоче місце в R&D-проектах. В Індії практикується 30% вирахування з бази оподаткування оплати праці R&D-працівників протягом перших трьох років їх роботи. У Нідерландах оподаткування заробітної плати та відрахування на соціальне страхування для працівників, які проводять кваліфіковані дослідження, зменшуються на 35% (50% для стартапів) за перші €250 тис. витрат. Також деякі країни надають компаніям пільги на оподаткування дивідендів від залучених інвестицій. В Ірландії держава надає кредити із 25-відсотковим відшкодуванням витрат на R&D та спорудження і реконструкцію будівель, що використовуватимуться в процесі інноваційної діяльності. В Канаді пільгові кредити надаються перш за все малим та середнім підприємствам або тим, що розташовані в пріоритетних зонах [2].

В Україні, на сьогоднішній день, діяльність технопарків регулюється Законом України від 16 липня 1999 р. № 991-XIV «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» [3].

Слід погодитися з позицією Малойван В. В. про недосконалість вітчизняного законодавства про технопарки, яка проявляється у: а) відсутності концептуального підходу, покладеного в основу визначення природи технологічних парків та відмежування їх від суміжних суб'єктів інноваційної

інфраструктури; б) невизначеності організаційних-правових форм як, власне, технопарку, так і його учасників; в) відсутності детально регламентованої процедури створення і, що важливо, припинення їх діяльності та, відповідно, правових наслідків для технопарку та його учасників; г) частій змінюваності правового механізму державної підтримки технопарків, що свідчить про відсутність його належного обґрунтування й бачення майбутніх результатів його застосування та зумовленість лише політичною кон'юнктурою. Усі ці недоліки, вважаємо, насамперед спричинені тим, що наявна нормативна база не втілила повною та адекватною мірою вочевидь вже сформовану вітчизняну (відмінну від класичної світової) модель діяльності технопарків в Україні [4].

Кілька років Парламент намагається реформувати законодавчу базу розвитку інновацій, зокрема, проекти законів про регулювання діяльності технопарків, про розвиток інноваційної діяльності, а також створення спеціального Фонду інновацій, але дотепер нічого не вирішено.

Міністерством освіти і науки України спільно з НАН України підготовлено проект нового Закону «Про технологічні парки», який частково вирішує проблеми їхньої інноваційної діяльності [5, с. 114].

Тому, вбачається за доцільне, для відновлення інноваційної діяльності технопаркових структур удосконалити систему фінансування та нові форми кредитування інноваційних розробок. Насамперед, через залучення механізмів приватно-публічного партнерства та удосконалення законодавства щодо діяльності технопарків.

Література:

1. Вісім державних стимулів для розвитку інновацій – світовий досвід 2018 рік. URL: <http://forumkyiv.org/uk/analytics/visim-derzhavnih-stimuliv-dlya-rozvitku-innovacij-svitovij-dosvid> (дата звернення 04.06.2018).
2. Підтримка модернізації компаній 2018 рік. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/Vosem-gosudarstvennykh-stimulov-dlya-razvitiya-innovacij?from=balance.ua> (дата звернення 04.06.2018).

3. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків: Закон України від. 16.07.1999 р. № 991-XIV. Дата оновлення: 05.12.2012. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/991-14>.

4. Малойван В. В. Особливості правового статусу та зміст діяльності технопарків. *Правове регулювання інноваційних відносин*: монографія / за ред.: А. П. Гетьман та ін. Харків, 2013. С. 367–393. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/12770>.

5. Мазур О. А., Пустовойт С. В. Удосконалення організаційно-інституціональних основ інноваційної діяльності мережі технопаркових структур *Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні* : матеріали XI Міжнародного бізнес- форуму (м. Київ, 22 бер. 2018 р.) / відп. ред. А.А. Мазаракі. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 200 с.